

Stilul direct (vorbirea directă)

- pune în valoare INDEPENDENȚA discursului citat față de cel ce citează; în unele cazuri, discursul care citează poate lipsi.
- reproduce exact replica altui personaj sau a naratorului însuși (aflat într-un moment anterior momentului vorbirii).

CARACTERISTICI

- a)Introdus în text prin cuvinte de declarație (facultative)care pot apărea înaintea, în interiorul sau după replica introdusă.
- b)Caracterizat prin prezența unei pauze în intonație , marcată grafic prin “:” (semn specific de punctuație)

c) păstrează (reproduce) intonația (interogativă, exclamativă) din forma în care replica a fost rostită. Intonația este marcată grafic prin punctuație și constituie trăsătura definitorie permanentă a vorbirii când verbul de declarație nu este folosit.

d) conservă, în reproducerea replicii, persoana pronominală și/sau verbală din momentul rostirii ei (persoana I și a II - a; persoana a III a are funcție referențială)

e) prezența substantivului în vocativ și a verbului la imperativ e obligatorie.

Stilul indirect

(vorbirea indirectă)

- -discursul citat ÎȘI PIERDE COMPLET INDEPENDENȚA sintactică și semantică față de discursul care îl citează (discursul introductiv care îl conține).
- -reproduce replica unui personaj sau a naratorului (aflat într-o situație anterioară momentului de emiteră a mesajului) folosindu-se subordonarea sintactică .

Caracteristici

- a) Prezența obligatorie în text a unui verb de declarație sau de percepție, tranzitiv.
- b) Introducerea replicii reproduse printr-un element de relație subordonator (conjunție, pronume, adverb relativ: că, să, dacă, unde, când, cum, care, ce etc) deci realizare sintactică printr-o relație de subordonare.
- c) Pierderea intonației (interogative, exclamative) a replicii din vorbirea directă.
- d) Obligatoriu, pe baza prezenței subordonării, apare și schimbarea pronumelui (astfel încât relatarea să se facă din punct de vedere al celui care vorbește).

e) Dispar procedeele adresării directe, substantivul în vocativ devine complement indirect iar imperativul devine conjunctiv cu valoare imperativă.

f) Adverbele de loc și timp, pronumele, adjectivele demonstrative de depărtare se înlocuiesc prin adverbe /pronume de apropiere; pronumele/ adjectivele posesive își modifică persoana.

Stilul indirect liber

(vorbirea indirectă liberă)

- Este o formă mixtă aparținând limbii literaturii artistice, constând dintr-un amestec al formelor primare.
- Este un procedeu folosit cu funcție expresivă, având ca rezultat interfețele planurilor de bază ale narațiunii-planul autorului /narratorului și planul personajelor (al replicilor).
- Se realizează în două tipuri principale
 - SIL-A-reproduce în planul autorului /narratorului a unei suite de reflecții, reacții interioare ale personajului
 - SIL reflexiv
 - e o formă reflexivizare a stilului, caracteristică prozei artistice moderne.

SIL-B-reproducere a unui fragment identificabil ca presupusă replică a unui personaj în planul autorului/naratorului.

-e o formă de subiectivare a expunerii (în planul “obiectiv” al autorului se introduc elemente subiective ale vorbirii personajelor)

CARACTERISTICI

- a)absența verbului de declarație care să introducă replica reprodusă
- b)absența conjuncției subordonatoare.
- c)schimbarea persoanei gramaticale a pronumelui și verbului (I-II,III)
- d)păstrarea intonației (interogative ,exclamative)a vorbirii directe ;

Păstrarea pronumelor și adverbelor interogative , a unor elemente lexicale cu valoare afectivă (apropiindu-se prin aceasta de SD)

SIL-A

Și la drept vorbind , ce ar fi avut el acum să îi spună ?!

Toate cele petrecute erau parcă date uitării, și poate că nici nu era bine ca Ana să afle despre ele (Slavici)

-natație de tip “obiectiv”

SIL -funcție de interiorizare a narării

-planul personajului(gânduri)>planul naratorului/autorului

- echivalență SIL –A (reflexiv) -monolog interior (în plan expresiv)

-diferența SIL-A-monolog interior:

- în narația obiectivă –transpunere reflecției /la persoana a III -a
- în monolog interior -transpunere reflecției /la persoana I
- în narația de tip memorialistic –cele două persoane nu se deosebesc

SIL-B

-În sfârșit n-au ce să mai facă. Trebuie să se hotărască a plăti biletul pe care conductorul are să-l taie din carnetul lui. Păcat, însă de pălărie!... Ce-o să facă d. Goe la București cu capul gol? Și toate prăvăliile închise! [...] Cum era să plece băiatul numai cu pălăria de paie? Dacă se întâmplă să plouă, ori răcoare? Și mam' mare scoate din săculețul ei un beret. (Caragiale)

-narație de tip “obiectiv”

-SIL. Reproduce în diverse forme replici ale personajului aparent încadrate în planul naratorului/autorului.

Funcțiile stilistice ale SIL-B

1.ex: Mateiu Caragiale , “ Craii de curtea veche “

-SIL folosit pentru a amesteca (a confunda)redarea imparțială a scenelor (aparținând unui personaj) și notațiile subiective, specifice personalității lui Gore Pirgu, în vorbire indirectă.

Încă de mult plănuia să se însoare, pentru căpătuială , bineînțeles, fusese sictirit de câte ori încercase și ostracismul acesta nu trebuie pus, cugeta el , decât pe seama faptului că n-avea “carieră “: altmiltreli ce-i lipsea ca să fericească o soție ,frumos,tânăr , “manierat” și cult cum pretindea a fi?[..]Și se vedea “barosan” ,”gagiu” cu cotare, palat de casă în București, vie pe rol la Valea Mieilor, moșie nu mai știu unde, zestre, nu glumă, bez un singur cumnat cu un singur plămân.

2.ex:Mihail Sadoveanu-elemente de originalitate absolută.

-SIL merge până la funcția ironică și aforistică a exprimării, prin stilizarea arhaismului lexical și sintactic, utilizarea formulelor eufemistice.

Cu ceremonie, abatele de Marenne se despărți de curte.[...]îl petrecu Miron , căruia îi strânse mâinile încredintându-l că nu-l va uita în rugăciunile sale niciodată pentru serviciul pe care i l-a făcut tălmăcindu-i sentimentele și gândurile nobile ale unui așa cuminte prinț cum se arăta a fi Duca-vodă.

-SIL-ascunderea intenției ironice a autorului/naratorului.

-detașarea personajului de propria sa replică

3.ex.Marin Preda îmbinare de SI și SIL.

Lipsind atâta vreme din pridvor, Ilinca se neliniști cea dintâi de tatăl ei și ieși după el cu un sac în cap.Când îl văzu cu sapa în mână și ud de sus până jos începu să strige la el să se întoarcă numaidecât în casă, nu-și dădea seama că putea să răcească și să moară.

Dar Moromete parcă nici nu auzea și zadarnic fata se apropia și-l trase de mână, fugi de-aici , o izgoni el, nu vezi că e ploaie caldă, dar așa caldă, cum era, fata începuse să clănțane din dinți.